

WSTĘP

Niniejszy zbiór ćwiczeń jest uzupełnieniem dostępnych podręczników do nauczania gramatyki, przeznaczonych dla ogólnego odbiorcy uczącego się języka polskiego jako nieojczystego. Jest przydatny w przygotowaniu językowym do studiów w Polsce, do konkursów i olimpiad oraz egzaminów certyfikатовych z języka polskiego. Adresowany jest do konkretnej grupy odbiorców: osób rosyjsko-, ukraińsko- i białoruskojęzycznych uczących się polskiego przede wszystkim na poziomie B1. Ćwiczenia gramatyczne uwzględniają specyficzne potrzeby tejże grupy – przykłady zostały dobrane na zasadzie różnic między naszymi systemami językowymi. Dotyczą tylko tych wybranych zagadnień, które sprawiają szczególne trudności Ukraińcom, Rosjanom, Białorusinom... (np. biernik rzeczowników żywotnych: „*Znam te sympatyczne dziewczyny*” czy mianownik liczby mnogiej rzeczowników zakończonych na spółgłoski funkcjonalnie miękkie: *ulica – ulice*). Dlatego też nie ma np. wydzielonego miejscownika liczby mnogiej rzeczowników i przymiotników, który ma identyczne końcówki w języku polskim i we wspomnianych językach, a obecny jest w każdym podręczniku z gramatyki. W ćwiczeniach pojawiają się formy nieregularne, z alternacjami, uważane za trudne (m.in.: *mąż, imię, jeść* – czas przeszły). Świadomie uwzględniono również deklinację niektórych rzeczowników z wyższych poziomów: *konsul, cerkiew, ksiądz* czy nazwisk zakończonych na *-o* (*Szewczenko, Tymoszenko, Poroszenko...*) jako potrzebnych i używanych nawet przez rozpoczynających dopiero naukę języka polskiego. Ponadto podobieństwo naszych języków pozwala na wykorzystanie słownictwa z wyższych poziomów. Sprawia, że – z jednej strony – Słowianie uczą się szybciej polskiego, a z drugiej – częściej ulegają wpływom własnego języka, co jest przyczyną powstawania licznych interferencji, zwykle trudnych później do wyeliminowania.

Ćwiczenia zostały ułożone według zagadnień, a więc książkę tę należy traktować m.in. jako zbiór, do którego sięga się po to, aby utrwalić niektóre formy i konstrukcje poznane już wcześniej z innych podręczników, ale niewystarczająco ćwiczone lub w ogóle niećwiczone pod kątem potrzeb odbiorcy wschodniosłowiańskiego. W małych ramkach i tabelkach podano

najważniejsze informacje gramatyczne ułatwiające poprawne wykonanie zadań.

Wskazywanie błędnych form i konstrukcji gramatycznych jest celowe – służy uświadomieniu różnic w systemach tych języków wschodniosłowiańskich i języka polskiego oraz jasnemu przekazowi, że dana forma czy konstrukcja jest przeniesiona z języka rodzimego i w polszczyźnie nie istnieje i nie jest poprawna. Te najczęstsze błędy zwykle są identyczne lub bardzo podobne u użytkowników języka rosyjskiego, ukraińskiego czy białoruskiego. Zastosowano tu sprawdzony już i użyty m.in. we wcześniejszej publikacji („*Co nas łączy...*”, Kraków 2014) sposób oznaczania błędów: przekreślenie wraz z „NIE!” – co pomaga również we wzrokowym zapamiętaniu.

W zbiorze znalazły się też ćwiczenia spoza gramatyki, dotyczące wybranego słownictwa – tzw. „fałszywych przyjaciół” (m.in.: *zaraz* ≠ *запаз* (=teraz), *gotować się* ≠ *зотобумься / зотывамуся* (=przygotowywać się)). Jak również zasady transkrypcji imion i nazwisk. W zadaniach tłumaczeniowych przykłady podano w trzech językach: rosyjskim, ukraińskim i białoruskim.

Dołączono także tablice gramatyczne, które są pomocne przy wykonywaniu ćwiczeń oraz klucz zawierający odpowiedzi do zadań.

Chciałabym serdecznie podziękować za konsultacje językowe: Pani Profesor Alle Krawczuk z Katedry Języka Polskiego Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki (język ukraiński) i Pani Doktor Lili Kowkiel z Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (język białoruski).

Marta Kowalewska

WYKAZ SKRÓTÓW

M. – mianownik

D. – dopełniacz

C. – celownik

B. – biernik

N. – narzędnik

Msc. – miejscownik

W. – wołacz

l.p. – liczba pojedyncza

l.mn. – liczba mnoga

os. – osoba

r.m. – rodzaj męski

r.ż. – rodzaj żeński

r.n. – rodzaj nijaki

r.mos. – rodzaj męskoosobowy

r.nmos. – rodzaj niemęskoosobowy

📖 – z literatury

🎵 – z piosenki